

Sular... Nasıl Durulmalı?

Ecz. Muharrem KESOVA

mkesova@hotmail.com

Yayın Kurulu Üyesi

**"Panta cwrei, oudei menei".
"Her şey akar, hiçbir şey durmaz"
(Herakleitos)**

Günümüzde yoğun biçimde değer yargıları çöküntüsü ve kavram kargaşası içinde yaşamaktayız. Aydın olmak, hatta insan olmak sorumluluğu; erdemliliğin ne olup olmadığının sorgulanmasını daha da gerekli kılıyor.

Düşünsel literatürde geçen bazı kavramların gerçek anlamlarının ne olduklarını, ne amaçla ve nasıl çarpıtıldıklarını bilmemiz; kendimizi, çevremizi ve dünyayı tanımamızı kolaylaştıracağı gibi sorunlardan çıkış yollarını da gösterecektir.

Kavramları hangi mantık ve düşünce biçimi ile açıklar ve yorumlarsak bilimsel, tarihsel gelişimle uyumlu, doğrudan ve haklıdan yana olunacağını sorusu bilimsel düşünce sistemi ve felsefenin öğrenilmesinde yanıt bulur. Bu nedenle felsefe ile başlayıp, düşünsel evrendeki soyut ama doğru öğrenildiğinde somut erdemsel davranışlara yardımcı olabilecek bir dizi kavramı yerimiz ve zamanımızın yettiği ölçüde, sohbet tarzında irdeleme ve tartışmanın mesleki birlikteliğimize farklı bir ufuk kazandıracağını umuyorum.

Evreni, doğayı, insanı, toplumu tanıma ve değiştirmenin bilimsel yöntemlerini de sağlayan bilimsel felsefe tarih boyunca ya çarpıtılmış ya da öğrenilmesi engellenmeye çalışılmış ve hala engellenmektedir. Resmi üniversiteler dünyasında çağdaş biçimi ile bilimsel felsefe ve bilimsel mantığın ya değeri bilinmemiş ya da pek az tanınmıştır.

Bu nedenle doğru felsefeyi öğrenmek zorundayız. Bilimsel düşünme yöntemi yalnızca analiz için değil, sorunların çözümlerinde de kullanabileceğimiz alternatifler sunar bize.

Felsefe evreni, doğayı, insanı açıklamaktır. Bilimsel Felsefe bilimlere bağlıdır ve onların uzantısı ve türevidir. Felsefeciler dünyayı, insanı, doğayı yani bizi çevreleyen her şeyi açıklamak için; görülen, dokunulan maddi şeyler ile görülemeyen, dokunulamayan, ölçülemeyen ruh, düşünce, fikirler alanında kalan, maddi olmayan şeylerden hangisinin öncelik taşıdığı noktasında iki ana grupta yer alırlar: Felsefi idealizm ve Bilimsel felsefe (özdekçilik)

Düşünce, bizim şeylerden edindiğimiz, şeyler hakkındaki fikrimizdir. Bu fikirlerin bazıları duyumlarımızdan gelir ve maddi nesnelere karşılırlar. Tanrı, felsefe, sonsuzluk, düşünce gibi bazı fikirler ise maddi nesnelere karşılırlamazlar. Bizim duygulara, düşüncelere, fikirlere sahip olmamızın nedeni gördüğümüz, duyduğumuz, dokunduğumuz içindir.

Madde ya da varlık (özdek) duyularımızın, algılarımızın bize gösterdiği, sunduğu, bizi çevreleyen "dış dünya" dediğimiz her şeydir. Örneğin önümüzdeki klavye eskidir. Bu klavyenin eski olduğunu bilmek bir fikirdir, bu fikri bana veren duyularımızdır. Ama madde klavyenin kendisidir.

Bu nedenle felsefeciler varlık ile düşünce arasındaki, ya da ruh ile madde, ya da bilinç ile beyin arasındaki ilişkilerden söz edildiğinde sorulan hep aynı olur: "Madde ya da ruhtan, varlık ya da düşünceden hangisi daha önemlidir? Hangisi diğerinden daha öncedir?" İşte felsefenin temel sorusu!..

Bu soruya verilecek iki yanıt vardır: "İnsan düşünüyor çünkü bir ruhu vardır." Veya "insan düşünüyor çünkü bir beyni vardır." Sırası ile işte felsefi idealizm ve bilimsel felsefenin yanıtları...

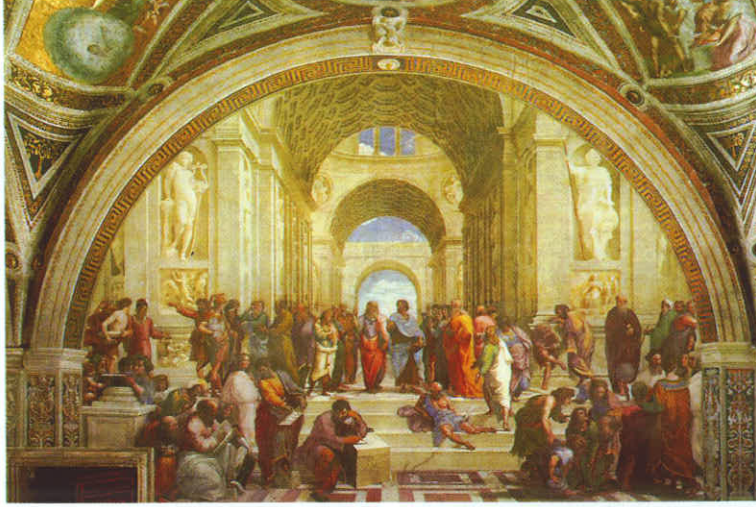
Burada, bir kavram kargaşasına düşmemeli ve ahlaki idealizm ile felsefi idealizmi birbirine karıştırmamak gerekir. Karşı çıkılması gereken; hareketi, değişimi reddeden doğa ve tarihi tesadüflerle açıklamaya çalışan felsefi idealizmdir.

Felsefi idealizm evrenin ruh ile açıklamasını temel alan bir öğretilerdir. Düşüncenin birinci dereceden önemli olduğunu ileri sürerken, varlığı düşüncenin yarattığını ya da başka bir deyişle maddeyi ruhun yarattığını öne sürer.

Felsefi idealizm insanların bilgisizliğinden doğmuştur. Bilgisizlik idealist anlayışları paylaşan siyasal ve kültürel güçler tarafından korunmaya ve sürdürülmeye çalışılmıştır. İşte özdekçilik bilisizliğe ve bilmesinerciliğe karşı savaşımın içinde doğmuştur. Yoksa ahlaki idealizm, erdemli olmanın vazgeçilmez düsturudur.

Felsefenin temel sorunu karşısında bilimsel felsefe şu sonuçlara ulaşır:

1. Ruhü yaratan maddedir. (Dünya maddi yapıdadır.)
2. Madde her ruhun dışında vardır ve maddenin kendine özgü bir varlığı olduğu için ruha ihtiyaç duymaz, dolayısı ile idealistlerin söylediklerinin aksine şeyleri yaratanlar bizim fikirlerimiz değildir. Biz fikirlerimizi şeylerden alırız. (Madde ilk veridir, bilinç ikinci veridir, onun türevidir.)
3. Biz dünyayı tanımak yeteneğindeyiz. Maddeden ve dünyadan edindiğimiz fikirler giderek daha doğrulanırlar. Çünkü bilimlerin yardımı ile daha önce bildiklerimizi kesinleştirebildiğimiz gibi bilmediğimiz şeyleri de bulabiliriz. (Dünya ve onun yasaları eksiksiz bilinebilir.)

Ana hatları ile iki temel düşünce sistemi bunlardır ve tarih boyunca biri durağanlığı, muhafazakarlığı, ilerleme karşıtlığı; diğeri hareketin süreğenliğini, değişiminin kaçınılmazlığını temsil etmişlerdir. Bu iki temel düşünce sisteminin fonksiyonları olan formel mantık ve eytişimsel mantık kavramlarını da gelecek yazımızda irdedeleyeceğiz.

"Sorun" demek "çözülecek çelişki" demektir. Sorun, ancak kendisini çözüme götüreceği olan maddi koşulların mevcut olduğu veya gelişmekte olduğu yerde ortaya çıkar. Yeter ki, bilimsel felsefeyi, bilimsel düşünme yöntemini öğrenmiş ve özümsemiş; insan ve aydın olma sorumluluğunu yüklenmiş olalım.

Kaynaklar:

Felsefe Sözlüğü (Orhan Hançerlioğlu)
ANC "Inqaba ya basebenzi" (Mick Brooks)
Principes Fondamentaux de Philosophie
(Guy Basse, Mourice Caveing)